

**CURS ACADÈMIC:** 2007-2008

**LLICENCIATURA:** Història

**CURS:** 2on

**Codi:** 29225

**Assignatura:** Història de Catalunya; dels orígens medievals al segle XII

**Tipus d'assignatura:** optativa

**Nº de crèdits:**6

**Professorat:** Antoni Udina  
català

**Quatrimestre:** *Primer*

## **OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:**

Catalunya ateny el seu descabdellament com a realitat històrica amb personalitat pròpia a l'Edat Mitjana. En aquesta assignatura a través de l'anàlisi de les aportacions historiogràfiques més importants s'exposaran les línies mestres del procés d'independència els comtats i formació nacional de Catalunya, remarcant l'evolució estructural i conjuntural que experimenta el poder polític, la cultura i la societat i economia catalanes.

## **TEMARI:**

**INTRODUCCIÓ.** Catalunya, nació sense estat? Marc territorial i cronològic. Àmbit conceptual.

### **BLOC I. LA INDEPENDÈNCIA DELS COMTATS. LA SOCIETAT PREFEUDAL.**

**I.1 ELS PRECEDENTS:** L'antiguitat tardana. Descabdellament i conseqüències de la invasió musulmana. L'ocupació carolíngia: procés i efectes.

**I.2 EL CAMÍ CAP A LA INDEPENDÈNCIA.** Evolució política (fi s.VIII-987). La institució comtal i la seva projecció territorial. El marc jurídic.

**I.3. L'ECONOMIA I SOCIETAT PRE-FEUDAL.** Els "hispani". Repoblament o control del territori?. Formes de la propietat i explotació de la terra. Altres activitats econòmiques. Perquè societat pre-feudal?.

**I.4 EL PAPER DE L'ESGLÉSIA.** L'organització territorial eclesiàstica. El fenomen monàstic. L'església i les estructures polítiques i socials. La cultura als comtats catalans (s.IX-XI).

## **BLOC II. LA FORMACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE LA SOCIETAT FEUDAL**

**II.1. EL PROCÉS DE FEUDALITZACIÓ.** Factors del creixement econòmic. Una nova ideologia. La transformació de l'aristocràcia en la noblesa. L'articulació de la noblesa. La nova pagesia.

**II. 2 LA FEUDALITZACIÓ POLÍTICA.** De Ramon Borrell a Ramon Berenguer I  
La revolta feudal i la construcció del Principat feudal. La traumàtica successió de Ramon Berenguer I.

**II. 3 EL MARC JURÍDIC:** Les convinences feudals. Constitucions de Pau i Treva. Els Usatges.

## **BLOC III CATALUNYA NEIX COM A NACIÓ.**

**III.1 Els grans comtes de Barcelona.** La unió amb Aragó. La conquesta de la Catalunya Nova.

**III.2 Alfons, comte de Barcelona i rei d'Aragó.** Muret, el fracàs occità. Els inicis de la renovació urbana.

**III.3 Els signes d'identitat:** el nom, la llengua, els símbols. Una certa consciència col·lectiva de les èlits?

### **BIBLIOGRAFIA BÀSICA:**

Caldrà triar entre

Salrach, J.M. El procés de feudalització (s.III-XII). Història de Catalunya dirigida per P. Vilar, vol. 2. (edició en rústica). Barcelona. Proa. 1999.

o els dos llibrets de Campàs:

Campàs, J. Els orígens nacionals. L'Alta Edat Mitjana (s. VIII-XI). "Biblioteca bàsica d'Història de Catalunya". Barcelona. Barcanova. 1992.

Campàs, J. La creació d'un estat feudal. L'Alta Edat Mitjana (s. XI-XIII). "Biblioteca bàsica d'Història de Catalunya". Barcelona. Barcanova. 1992.

### **BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:**

Abadal, R., d'. Els primers comtes catalans. Barcelona. 1958. 2 ed. 1978.

Actes del Congrés Internacional Gerbert d'Orlhac i el seu temps: Catalunya i Europa a la fi del 1er mil·lenni. Vic. Eumo. 1999.

Aurell, M. Les noces du comte. Mariage et pouvoir en Catalogne (785-1213). Paris. La Sorbonne. 1994. Hi ha trad. catalana.

Alturo, J. Història del llibre manuscrit a Catalunya, Barcelona. Generalitat de Catalunya. 2003.

Atles d'Història de Catalunya. Barcelona. eds. 62. 1994.

Aventín, M. Salrach, J.M. Història Medieval de Catalunya. Barcelona. Proa. 1998.

Balañá, P. Els musulmans a Catalunya (713-1153). Assaig de síntesi orientativa. Sabadell. AUSA. 1993.

Bastardas, J. Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII. Barcelona. 1984

Benito i Monclús, P. Senyoria de la terra i tinença pagesa al comtat de Barcelona. (segles XI- XIII). Barcelona. CSIC. 2003.

Bisson, Th. Història de la Corona d'Aragó a l'Edat Mitjana. Barcelona. Crítica. 1988.

Bisson, Th. L'impuls de Catalunya. L'època dels primers comtes-reis (1140-1225). Vic. Eumo. 1997.

Bolós, J. Catalunya Medieval. Una aproximació al territori i a la societat a l'edat mitjana. 2000.

Bonnassie, P. Catalunya mil anys enrera. Barcelona. Eds. 62. 1974.

Bonnassie, P. Del esclavismo al feudalismo en Europa occidental (recull d'articles). Barcelona. Crítica. 1993.

Catalunya fa mil anys. Barcelona. Generalitat de Catalunya. 1988.

Diccionari de la Història de Catalunya. Barcelona, eds. 62.

Diccionari d'Historiografia catalana. Dir. A. Simón. Barcelona. Enciclopèdia Catalana. 2003.

Els comtes sobirans de la Casa de Barcelona. De l'any 801 a l'actualitat. Coord. J.M. Sans Travé. Barcelona. Edicions 62. 2002.

Fluvià, A. de Els primitius comtats i vescomtats de Catalunya. Sabadell. 1989.

Freedman, P. Tradició i regeneració a la Catalunya medieval. La diòcesi de Vic. Barcelona. 1985.

Hernández, F.X: Història militar de Catalunya. I. Dels íbers als carolingis. II. Temps de Conquesta. Barcelona. Dalmau. 2001-2002.

La formació de la societat feudal. "Història. Política, Societat i Cultura dels Països Catalans". vol. 2. Barcelona. Fundació Enciclopèdia Catalana. 1998.

Nadal, J. Wolff, dirs. Ph. Història de Catalunya. Oikos-Tau. 1984.

Ocaña, M. El món agrari i els cicles agrícoles a la Catalunya Vella (s.IX-XIII). Barcelona. Universitat. 1998.

Pladevall, A. Silvestre II (Gerbert d'Orlhac). Barcelona. Columna. 1998.

Riu, M. L'arqueologia medieval a Catalunya. Sant Cugat del Vallès. 1989.

Sabaté, Flocel. L'expansió territorial de Catalunya (segles IX-XII). Lleida. Universitat. 1996.

Salrach, J.M. Catalunya a la fi del primer mil·lenni. Vic. Eumo. 2004.

Salrach, J.M. i Aventín, M. Conèixer la història de Catalunya. Dels orígens al segle XII. Barcelona. Vicens Vives. 1984.

Salrach, J.M. Història dels Països Catalans. Vol. 1, parts I-II. Barcelona. EDHASA. 1980.

Salrach, J.M. El procés de formació nacional de Catalunya. 2 vols. Barcelona. 1978.

Sánchez Casabon, Ana Isabel. Alfonso II, rey de Aragón, conde de Barcelona y Marqués de Provenza. Documentos (1162-1196). Zaragoza. Institución Fernando el Católico. 1995.

**Soldevila, F. Història de Catalunya. 3 vols. Barcelona. 1934.**

To, Ll. Família i hereu a la Catalunya nord-occidental (s.X-XII). Abadía de Montserrat.

**Udina, F. El nom de Catalunya. Barcelona. 1961.**

Vicens Vives, J. Notícia de Catalunya. Barcelona. 1954.

Vives, E. La població catalana medieval. Origen i evolució. Vic. Eumo. 1990.

Zimmermann, M. En els orígens de Catalunya. Emancipació política i afirmació cultural. Barcelona. Eds. 62. 1989. (recull d'articles).

## **METODOLOGIA DOCENT:**

## **I. TEORIA**

**Les classes s'estructuraran essencialment en les explicacions teòriques del professor, el comentari de textos documentals, de mapes i gràfics que figuren en el dossier.**

**La tutoria integrada consistirà en el control d'un treball obligatori sobre historiografia que serà fixat en començar el curs.**

**Alguns dels temes tractats a classe seran objecte també de fòrums en el Campus Virtual.**

### **SISTEMA D'AVUACIÓ:**

**L'avaluació es basarà en l'examen parcial del novembre i alliberatori de matèria del primer bloc, i l'examen final. El petit treball sobre historiografia a determinar en les tutories integrades, la participació en el Campus Virtual i una recensió d'un dels llibres de la bibliografia complementària podran pujar un punt en la qualificació final.**

### **OBSERVACIONS:**

**\_Caldria disposar d'un aula amb projector de transparències i canó per a Powerpoint**